

PETFORM'un düzenlediği Taşıtanlar Forumu'nda kritik mesajlar

PETFORM'un düzenlediği ve EPDK'nın geniş katılım gösterdiği 9. Taşıtanlar Forumu'nda piyasa oyuncularının eşit koşullarda rekabet edeceği ve fiyatların piyasada oluşacağı bir yapının oluşmasının önemine dikkat çekildi.

Petek Çiftçi / ANKARA

PETFORM'un düzenlediği 9. Taşıtanlar Forumu geçtiğimiz yıl TRGas-Hub Projesi kapsamında Londra'da düzenlenen Birinci Uluslararası Taşıtanlar Forumu'nun da devamı niteliğindedir.

Forumun ilk gününde toplantılar EPDK Başkan Yardımcısı Mehmet Ertürk tarafından yönetildi. ŞİD Değişiklik önerileri, EBT veri akışı, dengeleme gazı piyasası, doğal gaz piyasasında oluşan maliyetlerin tespit edilmesi ve fiyatlandırma, LNG terminallerinde oluşan kaynama gazı konularına yönelik ağırlıklı olarak teknik konuların incelendiği oturumlarda PETFORM, EPDK, BOTAS, TPAO, EPIAŞ gibi sektör paydaşları arasında yoğun fikir alışverişi gerçekleşti.

İkinci günde ise EPDK Başkanı Mustafa Yılmaz'ın ve Kurul üyelerinin katılımıyla birlikte bir önceki gün yapılmış olan çalışmaların derlendiği çalıştay bildirimine ilişkin sunumun yapılmasından sonra Türkiye ve Avrupa doğal gaz piyasaları ile ilgili makro sunumlar gerçekleştirilerek Türkiye doğal gaz piyasasının gelişimi için temenni ve öneriler sunuldu.

"Gelişmiş bir doğal gaz piyasası için Dengeleme Gazı Piyasası şart"

EPDK Başkanı Mustafa Yılmaz yaptığı açılış konuşmasında doğal gaz piyasasının ihtiyaçlarını göz önüne alarak şeffaf ve rekabetçi bir piyasa yapısı oluşturmayı amaçladıklarını ifade etti. Doğal gaz tedarikçilerinin gün içerisinde oluşacak dengesizliklerinin, piyasa tabanlı fiyatlandırılması yoluyla giderilmesi gerektiğini belirten Yılmaz, gelişmiş bir doğal gaz piyasasının oluşturulabilmesi için atılacak en önemli adımlardan birisinin Dengeleme Gazı Piyasası olduğunu vurguladı. Yılmaz, bu bağlamda 2013 yılında dengeleme

piyasası için ilk adımın atılmış olduğunu belirtti.

Dengeleme Gaz Piyasası'nın işlemesi için önemli olan EBT'nin 1 Ocak 2015 tarihinde işleme alınmış olmasından ötürü memnun olduklarını ifade eden Yılmaz, dengeleme gazına yönelik düzenlemelerde önümüzdeki yıl itibarıyla bir sonuca ulaşılmasının hedeflendiğini belirtti. Yılmaz, doğal gaz piyasasında şeffaflığı sağlamak için kurum olarak ne yapılması gerekiyorsa yapacaklarının altını çizdi. Yılmaz, tüm sektör temsilcilerinin liberal bir piyasa yapısına kavuşabilmek adına mevzuatsal ve yarımsal tüm yükümlülüklerini yerine getireceklerinden emin olduğunu belirterek, sağlıklı işleyen, şeffaf ve rekabetçi bir doğal gaz piyasasının oluşması için elbirliği ile çalışacaklarını vurguladı.

"BOTAS'ın pazar payı rekabeti sağlayacak düzeye indirilmeli"

PETFORM Yönetim Kurulu Başkanı Aytaç Eren açılış konuşmasında özel sektör oyuncularının ülkeye daha büyük katma değer sağlayabilmesi adına tüm piyasa oyuncularının eşit koşullar altında rekabet edeceği bir piyasa yapısının oluşturulmasının gerekli olduğuna değindi. Eren, 9 yıldır başarı ile gerçekleştirilen Taşıtanlar Forumu'nun doğal gaz piyasasında yaşanan teknik sorunların çözümü noktasında tüm tarafları bir araya getirmesi nedeniyle önemli bir misyon üstlendiğine inandığını ifade etti.

Eren, önümüzdeki yıllarda yeni yatırımların önünün açılması için özel sektörün gaz ithaline ve iç piyasada ticaretine ilişkin tüm kısıtları kaldırılarak piyasa payının artırılması gerektiğine inandıklarını belirtti. Eren, hala yüzde 75 seviyesinde olan BOTAS pazar payının piyasada rekabetin önünü açacak düzeye indirilmesi gerektiğine ve Doğalgaz Piyasası Kanunu'nda öngördüğü şekilde BOTAS'ın yapılandırılmasının gerçekleştirilmesinin elzem olduğuna dikkat çekti.

Piyasada oluşan maliyetlerin yansıtıldığı bir fiyatlandırma mekanizmasının piyasamın sağlam temellere oturması açısından hayati bir

'HUB olunamazsa global pazar fırsatlarından yararlanılmaz'

PETFORM Yönetim Kurulu Üyesi Ridvan Uçar, Türkiye'nin global enerji arenasında üstlenmek istediği rolün belirlemesinin gerekliliği ve bu hedef ışığında gerekli adımların atılmasının zorunluluğuna ilişkin bir sunum gerçekleştirdi. Uçar, sektörün şekillenmesinde algının önemine değinerek, kendimizi ne şekilde görüyorsak geleceğimizin de o yönde şekilleneceğini belirtti. Uçar, doğal gaz ticaret merkezi olunamaması durumunda, kaynak çeşitliliğinin sınırlı kalacağına, kaynak ülkeler ile pazarlık gücünün azalacağına, gazın gazla rekabetinin sağlanamayacağına ve global pazarda oluşan fırsatlardan yeterince yararlanılamayacağına değindi.

Toplantının sonunda Mustafa Yılmaz, tüm paydaşlara yaptığı çalışmalarına adına teşekkür ederek, toplantıda tartışılan konuların EPDK tarafından hassasiyetle not alındığını belirterek, şeffaf ve rekabete dayalı liberal bir piyasanın tüm tarafların desteği ile oluşturulabilmesi için Kurul olarak gerekenlerin yapılacağını belirtti.

unsur olduğunu belirten Aytaç Eren, doğal gazın satış fiyatının piyasada belirleneceği bir yapının alınacak prensip kararı ile sürekli hale getirilmesi gerektiğini söyledi. PETFORM olarak Dengeleme Gazı Piyasası'nın kurulmasına yönelik EPDK tarafından yürütülen çalışmaların desteklediklerini ve rekabetçi piyasa yapısının oluşması adına katkı sağlamaya devam edileceğini söyledi. Parlamentoda beklemekte olan Doğalgaz Piyasası Kanunu taslağının, liberal piyasa yaklaşımı ile revize edildikten sonra yeni kurulacak hükümet sonrasında ivedilikle yasalaşması gerektiğini söyledi.

"ŞİD'in 3.7 maddesinin değiştirilmesi için teklif verilecek"

PETFORM Gaz Grubu Lideri Erdoğan Arkaş forumun ilk gününde gerçekleştirilen oturumlar sonrasında PETFORM, EPDK ve BOTAŞ temsilcilerinin ortak bir bildiri hazırlamak amacıyla toplandığını ifade ederek, hazırlanan görüşleri katılımcılar ile paylaştı. Arkaş, görüşülen ilk konunun ŞİD olduğunu belirtti ve özellikle ŞİD'in 3.7 maddesinin toptan satış şirketlerini de kapsayacak şekilde değiştirilmesi için teklif verileceğini ifade etti. EBT üzerinden yayımlanacak verilere ilişkin değerlendirmenin EPDK Doğal Gaz Piyasası Dairesi tarafından gerçekleştirilmesi hususunda mutabık kaldığını belirten Arkaş, terminalerin kaynama gazına yönelik gerçekleştirilen oturum sonucunda ortaya çıkan önerilerin dairelerin görüşmesiyle mevzuat haline getirilmesi konusunda fikir birliğine varıldığını ifade etti.

Dengeleme gazı mevzuatının taslağının revize edilmesiyle birlikte ilgili mevzuata uygun hale getirilmesinin kararlaştırılan bir diğer konu olduğunu belirten Arkaş, simülasyon çalışmalarının ve ortak çalıştayların mevzuata son şeklin verilmesi hususunda oldukça önemli olduğunu ve teknik çalışmaların yürütülmesine devam edilmesine karar verildiğini vurguladı. Arkaş maliyet bazlı

Dengeleme Gazı Piyasası yol haritası

1. Mevcut DGP Mevzuatı taslağının gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde revize edilmesi,
2. DGP yazılımında ilgili mevzuata ilişkin güncellemelerin yapılması,
3. Oluşturulacak yeni mevzuat taslağı uyarınca yeni dönem simülasyon çalışmalarının yürütülmesi,
4. Yapılacak simülasyonların ve ortak çalıştayların akabinde mevzuata son şeklinin verilerek tüm piyasa oyuncularının yerinden erişimine imkan verebilecek bir platformun oluşturulması için teknik çalışmalara başlanması.

fiyatlandırma esaslarının oluşturulması için bir ön çalışma yapıldığını ve bu konuda da tüm tarafların katılımıyla çalışmanın ilerletilmesi gerektiği hususunda fikir birliğine varıldığını

belirtti.

EBT ve ölçüm altyapısında kronik çaresizlik durumunun artık gündemde olmadığını söyleyen Arkaş, dağıtım şirketlerinden gelen gün sonu akış oranının yüzde 60'lardan yüzde 90'lara çıkmasının çok olumlu bir gelişme olduğunu ve EPDK'nın katkıları ve BOTAŞ'ın işbirliğinin bu konuda büyük bir ilerleme kaydedilmesini sağladığını ifade etti. Veri akış diliminin saat 10.00'a çekilmesinin konuşulan bir diğer konu olduğunu açıklayan Arkaş, özellikle tatil dönemlerinde yaşanan otomatik veri akışındaki düşüşün çözülmesi gereken bir konu olduğunu söyledi. EBT'ye atılan verilerin dağıtım şirketlerinin kendi SCADA'larında düzeltip düzeltilmediğinin de mutlaka öğrenilmesi gerektiğini belirten Arkaş, BOTAŞ ve GAZBİR arasında konuya yönelik gerekli toplantıların başlatıldığını ve bu toplantıların sonuca ulaşana kadar devam etmesi gerektiğini ifade etti.

EBT ve Ölçüm Alt Yapısı

1. 1 Ocak 2015 tarihinden itibaren doğal gaz piyasasına ilişkin işlemlerin yeni EBT üzerinden gerçekleştirilmeye başlanmasından bu yana geçen 10 aylık süre sonunda dağıtım şirketlerinden gelen gün sonu otomatik veri akış oranının %60'lardan %90'lar mertebesine geldiği tespit edildi.

2. Dengeleme gazı piyasası öncesinde G+1 saat 15:00'e kadar EBT'ye akan bu verinin, dengeleme gazı piyasası devreye girdiğinde EBT'ye uygunluk sağlaması hedefiyle veri akış zaman diliminin saat 10:00'a indirildiğinde de aynı oranda korunmasının hedeflenmesi gerektiği,

3. Bayramlar başta olmak üzere tatil dönemlerinde otomatik veri akışının çok düştüğü ve bu hususun çözülmesi gerektiği,

4. EBT'ye akmakta olan verilerin dağıtım şirketleri tarafından lokal SCADA'larında bir ön filtreyle tabi tutulup tutulmadığının bilinmediği,

5. BOTAŞ ve GAZBİR arasında EBT'ye veri akış uygulaması ile ilgili yeknesaklığı sağlamak üzere gerekli ön toplantıların yapıldığı ve sahadaki uygulamalara yönelik çalışmalar başlatıldığı tespitlerinde bulunuldu.

ŞİD Değişiklik Önerileri

1. Deponun daha etkin kullanılması ve iletim sistemini daha sağlıklı çalışmasına katkı sunması amacıyla, depo noktasına ilişkin günlük kapasite rezervasyonlarının gerçekleştirilebilmesini temin için çalışmaların başlatılması ve bu amaçla bir çalışma grubu kurulması.

2. ŞİD 3.7 maddesinin toptan satış şirketlerini de kapsayacak şekilde revize edilmesine ve bu konuyla ilgili acil ŞİD değişiklik önerisinin hazırlanarak EPDK'ya sunulması.

3. Planlı bakım ve onarım zamanlarında TMB ve TMDB'lerin nasıl yapılacağı ile ilgili önerinin geliştirilmesi ve acil ŞİD değişiklik önerisi olarak EPDK'ya sunulması.

4. EBT üzerinden yayımlanacak verilere ilişkin değerlendirmenin EPDK Doğal Gaz Piyasası Dairesi tarafından gerçekleştirilmesi.

5. LNG Terminalleri kaynama gazı önerisi ile ilgili tarafların üzerinde mutabık kaldığı önerinin Daire ile yapılacak görüşmeler neticesinde mevzuat haline getirilmesi.

